

Reglement toelage ter bevordering van de participatie en sociale activering van maatschappelijk kwetsbare inwoners

Toelichtende nota

Aan de raad voor maatschappelijk welzijn wordt de goedkeuring voorgelegd van het reglement toelage ter bevordering van de participatie en sociale activering van maatschappelijk kwetsbare inwoners.

Aanleiding en bevoegdheid

De raad voor maatschappelijk welzijn stelt de reglementen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn vast.

Feiten en voorgeschiedenis

Sinds 2003 ontvangen de OCMW's de toelage participatie en sociale activering (SOCUPA) via een jaarlijks toelagebesluit. In overeenstemming met het advies van de Inspectie van Financiën heeft de Minister van Maatschappelijke Integratie geoordeeld dat de toelage voor participatie en sociale activering niet tot de federale bevoegdheid behoort. Bijgevolg heeft de Minister beslist dat deze federale toelage voor de laatste keer wordt toegekend in 2025. Vanaf 1 januari 2026 wordt de toelage afgeschaft.

Deze toelage had als doel de maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners te verhogen, sociaal isolement tegen te gaan en kansen te creëren via deelname aan cultuur-, sport- of ICT-activiteiten. Het ging hierbij om een opstap naar volwaardige maatschappelijke integratie en, in sommige gevallen, naar een traject van socio-professionele inschakeling.

Door het wegvallen van de federale middelen vervalt het financieringskader waaruit deze participatiesteun op dit moment wordt gefinancierd.

Argumentatie

Het OCMW-Sociaal Huis van Beernem wenst deze vorm van participatiestimulering verder te zetten met eigen middelen. Dit sluit aan bij de lokale beleidsprioriteiten binnen het sociaal beleid:

- het bevorderen van maatschappelijke participatie;
- het doorbreken van sociaal isolement;
- Het bestrijden van kinderarmoede;
- het versterken van weerbaarheid en zelfvertrouwen bij kwetsbare doelgroepen.

De ervaring leert dat financiële drempels deelname aan sociale, culturele, sportieve en educatieve activiteiten vaak verhinderen. Het verderzetten van deze steun voorkomt dat kwetsbare inwoners opnieuw uit dergelijke activiteiten dreigen te worden uitgesloten.

Regelgeving

Artikel 77 en 78 van het decreet over het lokaal bestuur.

Beslist

Art. 1. Toelage

De raad voor maatschappelijk welzijn kent een toelage toe ter bevordering van de participatie en de sociale activering van maatschappelijk kwetsbare inwoners.

Art. 2. Doelgroep

§1. De inwoners die een beroep doen op de dienstverlening van het OCMW in de meest ruime zin en bij wie uit een sociaal en financieel onderzoek blijkt dat ze over een vrij beperkt budget beschikken, komen in aanmerking voor deze toelage.

Voor het financieel onderzoek wordt de REMI-tool toegepast.

§2. Onderstaande doelgroepen komen niet in aanmerking voor de steun:

- Illegalen
- LOI- bewoners / Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) aangezien zij kunnen rekenen op materiële hulp
- Personen waarvan de toestand van bestaansonzekerheid niet kan aangetoond worden via het sociaal en financieel onderzoek.

Art. 3. Categorieën van activiteiten

Voor de categorieën van activiteiten die in aanmerking komen voor een toelage wordt verwezen naar de limitatieve lijst van de aanvaarde activiteiten die als bijlage 1 aan dit reglement is toegevoegd.

Art. 4. Bedrag van de toelage

§1. Het OCMW neemt maximaal 70% van de kostprijs van een activiteit voor zijn rekening. De resterende (minimum) 30% blijft ten laste van de aanvrager.

Voor het berekenen van de toelage wordt eerst onderzocht of er een financiële tussenkomst van een andere instantie mogelijk is, zoals bv. tussenkomst via de mutualiteit, Iedereen Verdient Vakantie, Stichting Koningin Paola... Is dit het geval, dan wordt deze tussenkomst eerst afgetrokken van de kostprijs van een activiteit alvorens de toelage van het OCMW te berekenen.

Kosten voor internet, telefoon en gsm komen niet in aanmerking.

§2. Voor initiatieven ter bestrijding van kinderarmoede (kindtoelage) geldt een toelage van maximum € 200 per jaar per kind, al dan niet volledig ten laste en tot de leeftijd van 18 jaar.

Voor initiatieven ter bevordering van maatschappelijke participatie (vrijtijdstoelage) geldt een toelage van maximum € 100 per jaar per gezinslid. Voor een alleenstaande zonder kinderen wordt het maximum vastgelegd op € 150 per jaar.

De per gezinslid vastgestelde maximale toelage kan niet op gezinsniveau worden gecumuleerd en dus niet als één gezamenlijk krediet worden aangewend.

Art. 5. Duur van de toelage

De toelage kan worden toegekend:

- Eenmalig
- Voor de duur van 1 maand
- Voor een duur van 6 maanden tot 1 jaar.

De toekenning voor de duur van minstens 1 maand geldt vanaf de eerste dag van de maand waarin de aanvraag gebeurt en kan het kalenderjaar overschrijden.

Art. 6. Praktische toepassing

§1. De cliënt die een toelage wenst, bezorgt een bewijsstuk van de activiteit, met vermelding van datum en kostprijs, aan de maatschappelijk assistent. Dit bewijsstuk bevat, in de mate van het mogelijke, de naam van de aanvrager of een gezinslid.

§2. Voor elke activiteit die in aanmerking komt volgens de limitatieve lijst in bijlage wordt de opportuniteit voor tussenkomst getoetst en beoordeeld door een maatschappelijk assistent van de sociale dienst. Toekenning van deze steun is nooit een automatisme, maar wordt gezien als een opportuniteit of hefboom om het integratieproces van de cliënt of van zijn gezinsleden te bevorderen. Hierbij wordt rekening gehouden met de individuele maatschappelijke context van de aanvrager en van zijn gezin, en dit zowel op financieel als op sociaal vlak. Toekenning van deze steun past dus steeds binnen een globaal begeleidingsproces van de cliënt door de maatschappelijk assistent van de sociale dienst.

§3. Het Bijzonder Comité voor Sociale Dienst beslist over elke aanvraag en over het bedrag en duur van de toelage en dit op basis van een gemotiveerd verslag.

§4. Deze toelage wordt beschouwd als een individuele, niet-terugvorderbare steun.

Art. 7 Inwerkingtreding

Dit reglement treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2026 en eindigt op 31 december 2031.

Bijlage: lijst activiteiten die in aanmerking komen voor de toelage

Kinderarmoede				
	Activiteiten	Aanvaard	Geweigerd	Opmerkingen
1. Individuele acties - Deelname aan sociale programma's (art. 2, § 3, 1°, streepje 1)	Vakantiekampen	X		Voor de >18-jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie"
	Jeugdkampen in het buitenland (bijv: scouts, ziekenfonds, verenigingen voor personen met een beperking)	X		Na aftrek van de eventuele financiële tussenkomst van deze instellingen - voor de > 18 -jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie"
	Speelpleinen	X		
	Kosten van crèches en kinderopvang	X		Voor zover de ouder(s) zich naar een activiteit begeven in het kader van participatie en sociale activering
	Aankoop (elektrische) fiets, scooter, ...	X		
	Abonnementen openbaar vervoer	X		
2. Individuele acties - Onderwijsondersteuning (art. 2, § 3, 1°, streepje 2)	Schoolkosten (schoolmateriaal, schoolfactuur)	X		Voor de >18-jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie" - Kosten verbonden aan het volgen van studies

	Aankoop ICT-materiaal in het kader van een schooltraject, bijvoorbeeld (draagbare) computer, tablet, drukker, scanner, ...	X		
	Aankoop schoolabonnement of -tijdschriften	X		
	Bijzondere cursussen (dactylografie, bijlessen, ...)	X		
	Kosten van huiswerkbegeleiding	X		
	Schoolkantine	X		
	Voor- en naschoolse activiteiten	X		
	Kosten voor buitenschoolse activiteiten + het nodige materiaal om hieraan deel te nemen: deelname aan schoolreizen (lager en middelbaar onderwijs), uitstappen, museumbezoeken, bos-, zee- of sneeuwklassen, reis op het einde van de middelbare studies	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst van een andere financieringsbron (de school bijvoorbeeld) - Let op : voor de >18-jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie" - Kosten verbonden aan het volgen van studies
	Uitwisselingen en stages in het kader van studies (in het binnen- of buitenland)	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst die komt van een andere financieringsbron (schoolinstelling, een Gemeenschap, een Europees fonds, ...) Let op : voor de >18-jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie"
	Verblijfskosten in een pensionaat, internaat	X		Voor de >18-jarigen: ingeven in het luik "bevorderen van maatschappelijke participatie"
	Familiale verzekering		X	
	Door de school voorgestelde levensverzekering		X	

3. Individuele acties - Psychologische ondersteuning (art. 2, § 3, 1°, streepje 3)	Kosten in verband met psychologische steun (rouwbeheer, stressbeheer, beheer van de relatie ouder(s) - kind, beheer van psychosociale trauma's, enz.)	X		
	Kosten van psychologische en sociale begeleiding van gezinnen in verband met vragen over de opvoeding van het kind (bijv. hippotherapie, muziektherapie, ...)	X		
4. Individuele acties - Paramedische ondersteuning (art. 2, § 3, 1°, streepje 4)	Kosten in verband met paramedische ondersteuning (diëtist, ergotherapeut, audioloog, logopedist, podoloog, orthoptist, enz.)	X		Na aftrek van elke andere financiële tussenkomst
	Tussenkomst in de aankoop van (para)medisch materiaal dat niet wordt terugbetaald door het ziekenfonds of door een andere instelling (bril, hoorapparaten of tandprothesen, monitoring om de risico's op plotseling overlijden bij zuigelingen, enz.).	X		De noodzaak van deze apparaten moet aan de hand van een (para)medisch voorschrift worden aangetoond (voorschrift van arts of erkend paramedicus zoals bijvoorbeeld optometrist, audioloog, audicien, podoloog)
	Voedingsproducten voor de allerkleinsten (poedermelk, potjesvoeding)	X		
	Vaccins en kleine apotheek voor eerste zorgen (ontsmettingsmiddel, enz.)	X		Voor de vaccins: na aftrek van een eventuele tussenkomst van het ziekenfonds of andere tussenkomst van een andere instelling
	Kosten in verband met de huisvesting van de ouders (in de ziekenhuisinstelling of erbuiten) bij een hospitalisatie van het kind en in het belang van het kind	X		
	Verplaatsingskosten van de ouders die hun gehospitaliseerd kind bezoeken	X		

	Verzekeringen tegen verlies, schade ... van paramedisch materiaal zoals brillen en hoortoestellen		X	
	Kosten bij de huisarts, spoeddienst, voor ernstige kinderziektes, geneesmiddelen		X	Basisopdracht van het OCMW
Individuele acties - Pedagogische ondersteuning (art. 2, § 3, 1°, streepje 5)	Opleidingen voor ouders die verband houden met de ontwikkeling van het kind (gezondheid en hygiëne, rol van de ouder, het kind begrijpen, de plaats van het kind, de ontwikkeling van het kind optimaliseren, enz.)	X		
	Kosten om deel te nemen aan luister- en dialoogsessies over het kind (taalbeheersing, muzikale bewustwording, enz.)	X		
	Klein materiaal voor de veiligheid van het kind (veiligheidsstopcontacten, deurstoppen, tafelhoek, traphekje, ...)	X		
	Aankoop van schoenen en/of kleding om tegemoet te komen aan een specifieke behoefte	X		
	Aankoop van uitrusting voor het welzijn van het kind (bijv. aankoop van bed, matras, lakens, slaapzak, luiertafel, weegschaal, bad, buggy, luiers, ...)	X		
	Aankoop pedagogische boeken, CD's, DVD's	X		
	Aankoop van pedagogische middelen en spellen en van geschenken voor het kind ter gelegenheid van verjaardag, Sinterklaas, ...	X		

	Gezinsondersteuning en thuishulp in een sociaal moeilijke situatie (na een bevalling, als ziekenoppas, babysit, aflossing van een mantelzorger, ...)	X		Na aftrek van de eventuele financiële tussenkomst van andere instellingen
	Kosten verbonden aan de plaatsing van een kind in een instelling of pleeggezin in het kader van de bijzondere jeugdzorg		X	Bijzondere jeugdzorg is gemeenschapsmaterie - OCMW kan enkel residuair tussenkomen voor kosten die niet door de Bijzondere Jeugdzorg ten laste worden genomen (bijvoorbeeld facturen voor verplaatsingen naar en van een instelling, voor het organiseren van ontmoetingen onder toezicht tussen ouder(s) en kind(eren) in een neutrale ontmoetingsruimte)
Collectieve acties - Initiatieven en acties die de maatschappelijke integratie van kansarme kinderen tot doel hebben (art. 2, § 3, 2°)	Uitstappen en vakantiecampen georganiseerd door (of voor) het OCMW	X		
	Organisatie van collectieve activiteiten over verschillende thema's (voorbeelden: welzijn, gezond leven, evenwichtige voeding, enz.)	X		
	Brochures, folders, ... die de bekendmaking van georganiseerde acties mogelijk maken	X		
	Aankoop van materiaal nodig voor de organisatie van de collectieve actie (bijv. Speelgoed, voeding, drank voor het Sinterklaasfeest)	X		
	Verzekering voor de collectieve activiteit	X		Individuele verzekering van de gebruikers niet toegestaan

	In geval van samenwerking met een externe organisatie: kosten die verband houden met het samenwerkingsverband, kosten voor erelonen, ...	X		

Bevorderen van maatschappelijke participatie

	Activiteiten	Aanvaard	Geweigerd	Opmerkingen	Thema
1. Individuele acties - Deelname aan sociale, sportieve of culturele activiteiten (art. 2, § 1, 1°)	Toegangstickets voor evenementen en voorstellingen (theater, bioscoop, museum, enz.)	X			Ontspanningsactiviteiten
	Vervoerkosten om een evenement / voorstelling bij te wonen	X		Gebruik van eigen wagen of taxi kan indien de verplaatsing rechtstreeks verband houdt met de activiteit	Ontspanningsactiviteiten
	Aankoop van tickets of losse passen door het OCMW	X		De tickets moeten tijdens het jaar van de toelage gefactureerd worden (imputatiedatum), zij moeten werkelijk gebruikt worden binnen het toelagejaar of het jaar daarop (controle op betaling en gebruik)	Ontspanningsactiviteiten
	Voordeelkaart om deel te nemen aan het ontspanningsaanbod (aankoop, deelname aan de activiteiten en kosten in verband met het partnerschap)	X		bijv. Paspertou in Brussel, of Uitpas in Vlaanderen	Ontspanningsactiviteiten
	Reizen/uitstappen naar attractieparken (verplaatsingskosten + toegangstickets)	X		Kosten voor basismaaltijd worden aanvaard, maar de activiteit moet primeren op de restaurantkosten	Ontspanningsactiviteiten

	Vakantie- en jeugdkampen, al dan niet in het buitenland	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst die komt van een andere bron of van een tussenkomst in het kader van de bijzondere toelage "GPMI"	Ontspanningsactiviteiten
	Kosten verbonden aan het volgen van studies	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst die komt van een andere bron (schoolinstelling, een Gemeenschap, een Europees fonds, ...) of van een tussenkomst in het kader van de bijzondere toelage "GPMI"	Studies
	Uitwisselingen en stages in het kader van studies (in het binnen- of buitenland)	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst die komt van een andere bron (schoolinstelling, een Gemeenschap, een Europees fonds, ...) of van een tussenkomst in het kader van de bijzondere toelage "GPMI"	Studies

	Verblijfskosten in een pensionaat, internaat	X		Na aftrek van een eventuele financiële tussenkomst die komt van een andere bron (schoolinstelling, een Gemeenschap, een Europees fonds, ...) of van een tussenkomst in het kader van de bijzondere toelage "GPMI"	Studies
	Gezinsondersteuning en thuishulp in een sociaal moeilijke situatie (na een bevalling, als ziekenoppas, babysit, aflossing van een mantelzorger, ...)	X		Na aftrek van de eventuele financiële tussenkomst van andere instellingen	Gezinsondersteuning
	Kosten voor verblijf van korte duur in een residentie met socialiserend doel	X		Bijv. initiatieven tot "time-out" zoals Het Namaste Huis, enz.	Verblijfskosten
	Aankoop (elektrische) fiets, scooter, ...	X			Mobiliteit
	Abonnementen openbaar vervoer	X			Mobiliteit
	Rijbewijs A en B	X		Na aftrek van elke andere tussenkomst, zoals de bijzondere toelage "GPMI" of andere ...	Opleiding/stages
	Rijbewijs C, D of E		X	Valt onder de professionele activering	Opleiding/stages
	Private toeristische reizen, individuele huur voor vakantiehuis		X	Geen verband met een sociaal programma	Ontspanningsactiviteiten
	"Welness"-activiteiten		X	Geen verband met een sociaal programma	Ontspanningsactiviteiten
	Loterijbiljetten en kansspelen		X	Geen verband met een sociaal programma	Ontspanningsactiviteiten

	PWA-cheques, dienstencheques, maaltijdcheques		X	Geen verband met een sociaal programma	Vergoedingen/kosten
2. Individuele acties - Deelname aan sociale, sportieve of culturele verenigingen (art. 2, § 1, 2°)	Kosten voor bijdragen of lidmaatschappen bij sportclubs (abonnement, uitrusting, materiaal, kosten voor geneeskundig bezoek nodig om zich te kunnen inschrijven, ...)	X			Kosten voor inschrijving/deelname
	Lidmaatschap bibliotheek, mediatheek, ludotheek, solidaire tuin, leesclub, ...	X			Kosten voor inschrijving/deelname
	Kosten voor deelname aan opleidingen over preventie van stoornissen gekoppeld aan stress, aan ongerustheid, aan depressie (bijv. Mindfulness, sofrologie, ...)	X			Kosten voor inschrijving/deelname
	Kosten voor opleidingen, cursussen en workshops met als doel persoonlijke ontwikkeling (taalcursussen, tekenen, oenologie, muziek, theater, koken, dans, bloemsierkunst, volksuniversiteit / universiteit voor de derde leeftijd, ...)	X			Kosten voor inschrijving/deelname
	Beroepsopleidingen en -stages, jobcoaching (voor professionele doeleinden)		X	Valt onder de professionele activering	Opleiding/stages
	Kosten voor lidmaatschap van vakbonden, politieke partijen, beroepsorganisaties, geloofsgemeenschappen, belangenverenigingen, ...		X	Valt onder de persoonlijke overtuiging	Kosten voor inschrijving/deelname
	Boetes, taksen, belastingen en alle schulden van gelijk welke aard		X	Geen verband met een sociaal programma	Vergoedingen/kosten

3. Collectieve acties - Financiering van initiatieven ingericht door of voor de doelgroep (art. 2, § 1, 3°)	Reizen/uitstappen in groep, georganiseerd door het OCMW of een andere instelling met een sociaal doel (bijv. "Vacances pour tous", "Steunpunt vakantieparticipatie")	X		Kosten voor basismaaltijd of lichte maaltijd worden aanvaard, maar de activiteit moet primeren op de restaurantkosten	Ontspanningsactiviteiten
	Feesten georganiseerd door het OCMW (Sinterklaas, eindejaar, ...)	X		In geval van groepen samengesteld uit gebruikers en niet-gebruikers moet een verdeelsleutel worden toegepast	Collectieve actie
	Initiatief van het OCMW (of andere sociale organisatie) in verband met een specifiek thema (bijv. preventie tegen tabaksgebruik, rugschool, bewustmaking pestgedrag en belaging, ...)	X			Collectieve actie
	Workshops georganiseerd door het OCMW (of andere sociale organisatie) zoals muziekgroepen, theater, schilderen, fotografie, feesten, ...	X			Collectieve actie
	Administratieve, beheers- en communicatiekosten in verband met de collectieve actie (inclusief SABAM)	X			Vergoedingen/kosten
	Vergoedingen voor vrijwilligers/begeleiders/ambassadeurs (cf. wet van 3/7/2015 in verband met het vrijwilligerswerk)	X			Vergoedingen/kosten
	Kosten in verband met de organisatie van individuele feesten van de gebruikers (communie, verjaardag)		X	Geen verband met een sociaal programma	Vergoedingen/kosten

4. Individuele of collectieve acties - Bevorderen toegang tot informatie- en communicatietechnologie (art. 2, § 1, 4°)	Individueel internetabonnement		x	Enkel de abonnementskosten voor toegang tot internet en mobiele telefonie worden aanvaard in geval van een pakketformule	Telecommunicatie
	Individueel GSM-abonnement of herlaadkaarten		x	Idem als hierboven voor wat mobiele telefonie betreft	Telecommunicatie
	Aankoop van telecommunicatiemateriaal (GSM/smartphone) en van computers, tablets, printers, ... voor individuele aanvragen	X			Telecommunicatie
	Opleidingsvergoeding voor informaticalessen, gegeven aan de doelgroep	X			Vergoedingen/kosten
	De kosten voor de inrichting en uitbreiding van een digitale ruimte, bestemd voor de doelgroep	X		Enkel werkingskosten - Geen investeringskosten - Bijvoorbeeld het internetabonnement van de digitale ruimte, het onderhoud van de machines, de kosten van een samenwerking voor opleidingen, gegeven in de digitale ruimte, ...	Telecommunicatie
	Spelconsoles (Wii, PSP, X Box, enz.)		X	Geen verband met een sociaal programma	Telecommunicatie
	Aankoop van audiovisueel materiaal (TV, DVD of Blue-Raylezer)		X	Geen verband met een sociaal programma	Telecommunicatie

	Abonnement teledistributie		X	Geen verband met een sociaal programma	Telecommunicatie
	Internetabonnement van het OCMW		X	Behoort tot de algemene werking van het OCMW	Telecommunicatie